

Vorwort

Nach dem Ende der Ost-West-Konfrontation begann für die deutsch-polnischen Beziehungen ein „goldenes Zeitalter“ der Neuorientierung und des Aufbruchs. Einhergehend mit der Jahrtausendwende liefen die Vorbereitungen für Polens institutionelle „Rückkehr nach Europa“ durch NATO- und EU-Beitritt auf vollen Touren. Befeuert von innenpolitischen Debatten beiderseits der Oder begannen danach geschichtliche Themen die deutsch-polnische Diskussion zu dominieren. Im Untersuchungszeitraum von 1998-2009 stieß die anfängliche Erfolgsgeschichte der deutsch-polnischen Beziehungen somit auf die harte Realität.

Was waren die Antriebskräfte der deutschen außenpolitischen Akteure? Bisherige Forschungsansätze haben entweder deskriptiv die deutsch-polnische Geschichte nachgezeichnet oder aber nur politische Teilaspekte betrachtet. Diese Dissertation versucht, jene Lücke zu schließen, indem die deutsche Außenpolitik gegenüber der Republik Polen am Anfang des 21. Jahrhunderts anhand eines sozialkonstruktivistischen Ansatzes einer holistischen Analyse unterzogen wird. Das Forschungsinteresse gründet auf der Frage, welche sozietären und internationalen Normen für die deutsche Außenpolitik gegenüber Polen handlungsleitend waren.

Akteurshandlungen sind nach sozialkonstruktivistischer Überzeugung auf die Existenz von Normen zurückzuführen. Aus Texten sozietärer und internationaler Akteure werden Normen identifiziert, auf dessen Grundlage in drei Fallstudien Begründungsmuster deutscher Exekutivvertreter ermittelt werden. Die Begründungsmuster zur deutschen Haltung zum EU-Beitritt Polens, zu geschichtlichen Themen und zur Ostseegaspipeline sollen einerseits in den Kontext staatlicher Handlungen gestellt werden. Andererseits werden Verbindungen mit den gesellschaftlichen und internationalen Normen aufgezeigt. So soll dargestellt werden, in welchem Maß und über welche Kausalitätspfade Normen Einfluss auf das deutsche Staatshandeln gegenüber der Republik Polen ausübten. Im direkten Vergleich der Fallstudien soll zudem ermittelt werden, welche der Einzelnormen für die gesamte deutsche Außenpolitik in der Untersuchungszeit handlungsleitend waren.

Koniec wschodnio-zachodniej konfrontacji w sposób bezprecedensowy podsyłał niemiecko-polskie relacje. Wraz z wkroczeniem do nowego millenium,

przygotowania Polski do przystąpienia do NATO i UE utorowały drogę dla instytucjonalnego "powrotu do Europy". W następstwie, tematy związane z historią napędzane przez dyskusje po obu stronach Odry dominowały niemiecko-polski porządek dzienny. Ogółem, podczas badanego okresu od 1998 do 2009 r., początkowy sukces stosunków polsko-niemieckich spotkał się z obliczem trudnej rzeczywistości.

Do tej pory naukowe podejścia albo opisywały niemiecko-polską historię albo skupiały się na pojedynczych aspektach politycznych bez podążenia całościową ramą analityczną. Niniejsza praca doktorska ma na celu przełamanie tej bariery. W tym celu niemiecka polityka zagraniczna wobec Rzeczypospolitej Polskiej na początku 21 wieku zostanie szeroko zbadana poprzez pryzmat konstrukttywizmu społecznego. Zainteresowanie naukowe napędza pytanie, które normy społeczne i międzynarodowe powodują rządowe działanie w bilateralnej polityce zagranicznej. Przemowy stanowią podstawę do zidentyfikowania norm.

Według przekonania konstrukttywizmu społecznego, normy finalnie składają się na działania państwa. W celu identyfikacji tych norm odpowiednim narzędziem jest analiza jakościowa i ilościowa, która zostanie zastosowana do trzech studiów przypadku: przystąpienie Polski do UE, tematy historyczne i gazociąg Nord Stream. Porównując dominujące normy społeczne i międzynarodowe z normatywnymi powodami przedstawicieli władzy wykonawczej, jak również działania państwa, można stwierdzić, czy normy miały bezpośredni wpływ na politykę zagraniczną Niemiec wobec Polski. Dodatkowo, porównanie w ramach studiów przypadku określa, które pojedyncze normy spowodowały działanie państwa.

Normen als Grund bilateraler Außenpolitik
Die deutsche Außenpolitik gegenüber Polen am Anfang
des 21. Jahrhunderts
Sommer, J.-P.
2015, XX, 345 S. 5 Abb., Softcover
ISBN: 978-3-658-10123-7